

Bilişim Etiği ve Hukuku

Prof. Dr. Eşref ADALI

Giriş

1

Bilişim Sistemlerinin Sağladığı Olanaklar

Yer ve zaman kısıtlaması olmadan:

- Dünyada olan olayları anında öğrenebilme,
- Dünyanın her yerindeki bilgilere erişebilme,
- Dünyanın her yerindeki insanlar ile görüşebilme,
- Görüşlerini başkaları ile paylaşabilme,
- Alışveriş yapabilme,
- Banka ve borsa işlemlerini yapabilme,
- Müzik dinleyebilme, film izleyebilme,
- Sanal ortamda yalnız veya insanlar ile birlikte oyun oynayabilme
- İş bulma veya çalışacak insan bulma

Yeni Etik ve
Hukuk Sorunları

Etik

- Toplum içinde, bireyler arasındaki ve bireyler ile toplum arasındaki ilişkileri belirleyen **değerleri, kuralları ve töreleri** araştıran bir felsefe alanıdır.
- Etik her şeyden önce istenilecek bir yaşamın araştırılması ve anlaşılmasıdır. Daha geniş bir bakış açısı ile bütün etkinlik ve amaçların yerli yerine konulması; neyin yapılacağı ya da yapılamayacağı; neyin isteneceği ya da istenemeyeceğinin, neye sahip olup ya da olunamayacağı bilinmesidir.
- Toplum içindeki davranışlardan doğru ve yanlış olarak kabul edilenlerin bir kümesidir.

Bilişim Etiği

Bilişim alanında çalışanlar ve bilişim ortamını kullanan bireyler arasındaki ve bireyler ile toplum arasındaki ilişkileri belirleyen değerleri, kuralları ve töreleri araştıran bir felsefe alanıdır.

Evrensel Etik İlkeleri

- Doğru ve dürüst olmak
- Güvenilir olmak
- Sadık olmak
- Adil (adaletli) olmak
- Başkalarına yardım etmek
- Başkalarına saygı göstermek
- Vatandaşlık sorumluluğuna sahip olmak
- Yalan söylememek
- Başkasının hakkını yememek
- Karşısındakinin güç durumundan yararlanmamak
- Acısı olanın acısını paylaşmak
- Bireylerin eşitliğini kabul etmek
- Kaynakların adil dağıtılması ilkesini benimsemek
- En iyiyi aramak

Erdemli Kişi

Erdemli kiři dűşűnerek, deęerlendirerek en iyiyi geręekleřtirmek ięin kural ve deęer lęűlerini yorumlamayı alıřkanlık hline dnűřtűren kiřidir.

Erdemli kişi

Saęęrűlű (basiretli)

Tűreli (adaletli, adil)

Yűrekli (cesur)

lęűlű (itidalli)

olur

Ahlak, Etik ve Yasa

Ahlak: Toplumun çoğunluğu tarafından doğru kabul edilen **kural, değer** ve **ilkeler** kümesidir. Doğru kabul edilen kural, değer ve ilkelerin nedenselliği araştırılmaz; **töre** veya **dine** dayandırılır. Her toplumun ahlak kural, değer ve ilkelerinin aynı olmadığı bilinmektedir. Dolayısıyla ahlak göreceli bir kavramdır.

Etik: Etik, kuralları mantıksal yoldan oluşturmaya çalışır. Bu nedenle **evrenseldir**. Etik **sosyal ilişkilerin** dışında **iş hayatı** ve **bilimsel çalışmalar** için de geçerlidir.

Yasa: Devletin yasama gücü tarafından belli biçimlere uyularak düzenlenen ve yürürlüğe girdikten sonra **herkesin uyması zorunlu olan**, uyulmadığı zaman belli yaptırımlarla karşılaşılan kuraldır.

Bireysel Etik

Bireysel etik *kişinin vicdanına* dayanır ve bireysel etiğe önem veren birisinin kusur işlememeye özen göstereceğine inanırlar.

Etik değerleri olan birey;

- Doğruluk, ahlak ve etik davranışlar herkesin doğasında vardır.
- Bireysel etik, bireyi kusursuz olmaya yöneltir.
- Karşılaştığı durumlarda neyin doğru, neyin yanlış olacağına birey vicdanının sesine göre karar verir.
- Bireysel etiğe sahip birisi haksızlığa karşı gelir.
- Birey hayatı boyunca yeni etik değerler edinebilir.
- Birey özgürleştikçe etik ölçünlerinin düzeyi yükselir.
- Bireyi amacına ulaştıracak davranışlar etik olmalıdır.
- Birey ancak kendi çabaları ile kusursuzluğa erişebilir.

Meslek Etiği

- Meslek, bir kişinin yaşamını sŸrdŸrebilmek için yaptığı ve genellikle yoğun bir eğitim ve çalışmayı gerektiren sŸrecin sonunda kişilerin kazandığı beceri ve unvanın adı olarak tanımlanmaktadır.
- Bu beceriyi kazanmış olan kişinin, becerisini insanlığın yararına kullanması beklenmektedir.
- Her mesleğin kendisine ŸzgŸ değer ve etik ilkeleri vardır ve meslek Ÿyelerinin bu ilkelere uymaları beklenir.
 - Sivil toplum ŸrgŸtŸ olarak mesleğin toplumsal sorumluluğunu tanımlamak.
 - Doğru ya da yanlış eylemler konusunda daha tutarlı ve kararlı yol gŸsterici olmak.
 - Meslek Ÿyelerini etik davranma konusunda yŸreklendirmek.
 - İşyeri sahibi veya yŸnetici ile çalışanlar arasındaki ilişkileri dŸzenlemek.

Kurumsal Etik

Bireyler gibi kurum ve kuruluşların da uyması gereken etik kurallar vardır.

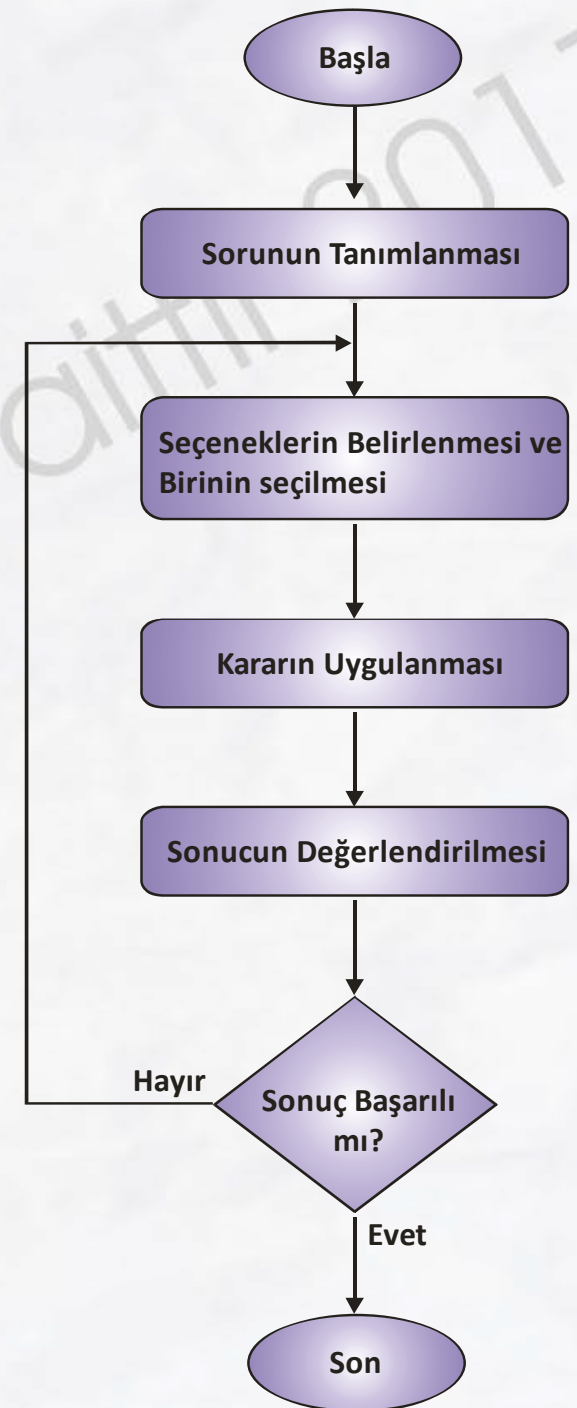
Telif Hakkı E. AD

2017

Evrensel Etik İlkeleri

- Adalet
- Hukukun üstünlüğü
- Doğruluk ve Dürüstlük
- Eşitlik
- Tarafsızlık
- Sorumluluk
- İnsan hakları
- Hoşgörü
- Saygı
- Demokrasi
- Hak ve Özgürlükler
- Emegın hakkı
- Tutumluluk

Karar Aşamasında Etik

Bilişim Uzayındaki Saldırı Sınıfları

- Etkin veya Edilgen Saldırıları
- İçeriden ya da Dışarıdan Saldırıları
- Saldırı Kaynağına göre Saldırıları
- Açıklardan Yararlanma
- Donanıma Yönelik Saldırıları
- Bireylere Yönelik Saldırıları
- Varlıklara Yönelik Saldırıları
- Topluma Yönelik Saldırıları

Bilişim Uzayındaki Saldırı Biçimleri

Yöntemler

- Sızma
- Eser Çalma
- Sinsice izleme
- Kimlik Çalma
- Çocuk İstismarı
- Meşgul Etme
- DNS Değişirme ve Kuvvetlendirme
- Olta Atma
- Dolandırma
- Kandırma, Avlama

Zararlı yazılımlar

- Virüs
- Kurt
- Truva Atı
- Casus
- Köle
- Yaramaz
- Kurtulmalık (Fidye)

Bilişim Uzayındaki Saldırıların Etkileri

- Ekonomik
- Sosyal
- Politik

Dedikodu sayfalarında yazılanlara inanılmaz, ciddiye alınamaz.

Telif Hakkı E. A.

2017

Bilişim Suçları

İçeriden yapılan eylemler

- Salam dilimi
- Dış uzman
- Sanal saatli bomba

Dışarıdan yapılan eylemler

- Bilgi çalma
- Bilgi değiştirme
- Bilgi silme
- Aksatma ya da Durdurma

Bilişim Suçları

Daha önce bilinen ancak artık bilişim yolu ile de işlenen suçlar

- İntihara yönlendirme
- Çocukların cinsel istismarı
- Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma
- Sağlık için tehlikeli madde temini
- Müstehcenlik
- Fuhuş
- Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama

Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı işlenen suçlar

- Haberleşmenin gizliliğini ihlal
- Özel hayatın gizliliğini ihlal
- Kişisel verilerin kaydedilmesi
- Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme

Mal varlığına karşı işlenen suçlar

- Nitelikli hırsızlık
- Nitelikli dolandırıcılık

Bilişim alanında işlenen suçlar

- Bilişim sistemine girme
- Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme
- Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması